

Samfundsansvar og Rapportering i Danmark

Effekten af 3. år med rapporteringskrav i årsregnskabsloven

Ministerens forord

Virksomheders klimapåvirkning, forhold til menneskerettigheder eller miljøbelastning er eksempler på spørgsmål, der med rette optager danskerne.

Derfor lægger regeringen vægt på, at danske virksomheder redegør for deres samfundsansvar. Det skaber en nødvendig gennemsigtighed.

Vi mener, at information om samfundsansvar er ligeså vigtig som den finansielle information i regnskaberne. Åbenhed omkring virksomhedernes samfundsansvar er afgørende, hvis vi vil skabe ansvarlig vækst til gavn for samfundet.

Det er grunden til, at regeringens handlingsplan for virksomheders samfundsansvar "Ansvarlig vækst" fra marts 2012 netop fokuserer på at øge gennemsigtigheden.

Langt størstedelen af danske virksomheder er godt på vej. Denne rapport viser, at langt hovedparten af de store selskaber nu har en politik for samfundsansvar og oplyser om det i deres årsrapport. Det er glædeligt. Det er et fåtal, der vælger at oplyse, at de ikke arbejder med samfundsansvar. Det danske rapporteringskrav har vist sit værd med hensyn til at anspore virksomhederne til at udvikle en politik for samfundsansvar.

Generelt er der her i tredjeåret for, at rapporteringskravet om samfundsansvar trådte i kraft, positive fremskridt på de fleste områder: Flere virksomheder rapporterer om politikker, implementering og resultater. Og flere anvender internationale principper for samfundsansvar som inspiration. Desuden nærmer de unoterede virksomheder sig de børsnoteredes niveau.

Det er et flot resultat, og det flugter godt med regeringens ambition om, at Danmark er internationalt førende i forhold til at fremme respekten for menneskerettigheder og begrænse skadelige klimaforandringer. De udfordringer, som verdenssamfundet står overfor såvel i forhold til menneskerettigheder som klimaforandringer, kan ikke løses af stater alene. Det er afgørende, at ikke mindst større virksomheder engagerer sig aktivt på disse områder. Det er et forhold, som i de senere år har fået stigende international opmærksomhed, og som derfor vil få stor betydning for virksomheders omdømme fremover.

Folketinget har i juni 2012 vedtaget lovgivning om udvidelse af rapporteringskravet om samfundsansvar, så virksomhederne fremover også aktivt skal forholde sig til virksomhedens politik for at respektere menneskerettighederne og reducere deres negative klimapåvirkning.

Lovkravet om udvidelserne i rapportering træder i kraft fra 2013, og jeg glæder mig derfor til at se flere virksomheder, der fremover inkluderer menneskerettigheds- og klimapolitikker i deres af rapportering. Det er nødvendigt at tænke samfundsansvar bredt.

Dermed imødekommer regeringen også de nye retningslinjer fra FN om menneskerettigheder samt konklusionerne fra Rio +20-topmødet. De understreger, at udbredelse af rapportering om virksomheders samfundsansvar er et vigtigt led i en mere bæredygtig udvikling.

Samtidig ser regeringen frem til EU-Kommissionens forslag om et fælles rapporteringskrav om samfundsansvar, som forventes fremlagt i de kommende måneder. Det vil gøre det nemmere at sammenligne europæiske virksomheder. EU-krav om rapportering om samfundsansvar kan derfor vise sig at være en fordel for Danmark og de danske virksomheder, fordi danske virksomheder har et forspring, idet de har tilpasset sig lignende krav siden 2009.

Regeringen har en ambition om, at vi i Danmark bruger både de menneskelige og naturens ressourcer på en både bæredygtig og konkurrencedygtig måde. Det gælder nationalt, regionalt og globalt. Samfundsansvar handler derfor om at få vækst og ansvarlighed til at gå hånd i hånd og skabe fælles værdi for både virksomhed og samfund. Danske virksomheder er gode til at tage deres ansvar på sig, fordi det skaber mulighed for nye forretningsmodeller, og imødekommer krav fra kunder, ansatte og investorer om at agere bæredygtigt. For den moderne virksomhed er samfundsansvar en mulighed og ikke en byrde.

Annette Vilhelmsen
Erhvervs- og vækstminister

Sammenfatning

Store selskabers CSR rapportering - nu er næsten alle med

Denne rapport er baseret på en undersøgelse udført af CBS (Copenhagen Business School) af kvaliteten af store og børsnoterede selskabers rapportering om samfundsansvar for regnskabsåret 2011¹. Det er det tredje regnskabsår efter at kravet om rapportering om samfundsansvar blev indført i årsregnskabsloven i 2008. Kravene betyder, at selskaberne enten skal oplyse om deres politikker for samfundsansvar, hvordan de gennemfører dem, og hvad de har opnået, eller udtrykkeligt oplyse, at de ikke har politikker for samfundsansvar.

Undersøgelsen er baseret på en forløbsgruppe. Dvs. at der er tale om den samme gruppe af virksomheder, som er blevet undersøgt i de foregående år. Gruppen har nu været underlagt rapporteringskravet i tre år, og der er derfor ikke mange førstegangsrapporterende tilbage - ligesom valg af emner og indhold i rapporteringen forventeligt heller ikke har ændret sig markant.

Lovkravet om, at alle store virksomheder skal oplyse om samfundsansvar i årsregnskabet, er fortsat et relativt nyt krav i Danmark og også i et internationalt perspektiv en nyskabelse. Til sammenligning har virksomheder været pålagt at aflægge finansielle regnskaber i så mange år, at det er blevet en indarbejdet rutine. Der er således stadig begrænset erfaring med lovpligtig rapportering om samfundsansvar, og rapporteringens karakter er anderledes end i de finansielle regnskaber. Derfor kan det naturligvis også være en udfordring for selskaberne at efterleve.

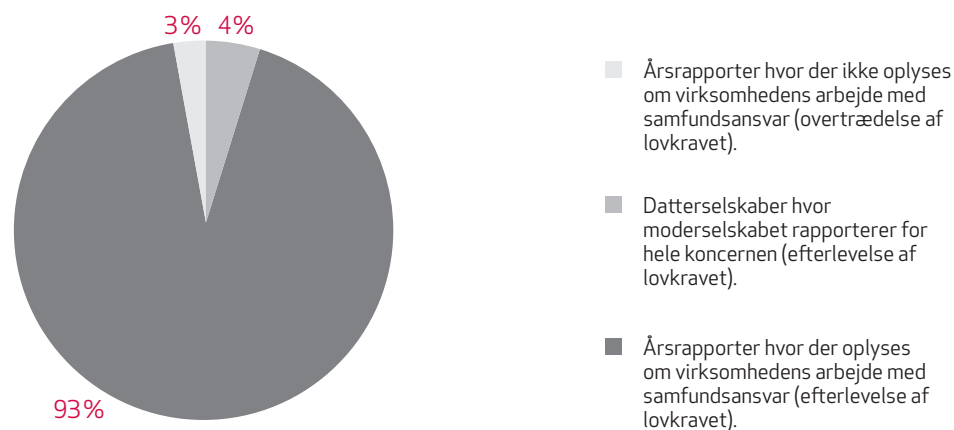
Derfor var det heller ikke overraskende, at CBS's undersøgelse efter det første regnskabsår (2009) med lovkravet viste, at mange selskaber ikke levede op til en række af de grundlæggende krav. Allerede efter det andet regnskabsår med lovkravet var der dog sket markante forbedringer.

Efter tredje år viser analyserne fra CBS, at der, for det første, samlet set er sket en betydelig mobilisering af virksomhederne med hensyn til at anspore dem til at rapportere om samfundsansvar. I løbet af de tre år lovkravet har eksisteret, er det lykkedes at mobilisere ca. 50 pct. af virksomhederne til at rapportere for første gang. For det andet, er der på en række områder sket markante forbedringer af rapporteringspraksis. Der er dog fortsat plads til forbedringer i konsistensen i rapporteringen og med hensyn til at redegøre for især resultaterne af indsatsen for samfundsansvar.

Når det gælder den overordnede efterlevelse af lovkravet om rapportering om samfundsansvar kan man allerførst konstatere, at 146 virksomheder svarende til 97 pct. efterlever lovkravet (mod 94 pct. i regnskabsåret 2010) - enten ved selvstændigt at rapportere eller via moderselskabets rapportering. 139 (93 pct.) oplyser selv om deres arbejde med samfundsansvar. Den lille gruppe af virksomheder, der helt ignorerer lovkravet, er blevet mindre. Gruppen af "fodslæbere" er således faldet fra 6 pct. i regnskabsåret 2010 til 3 pct. (4 virksomheder) i 2011.

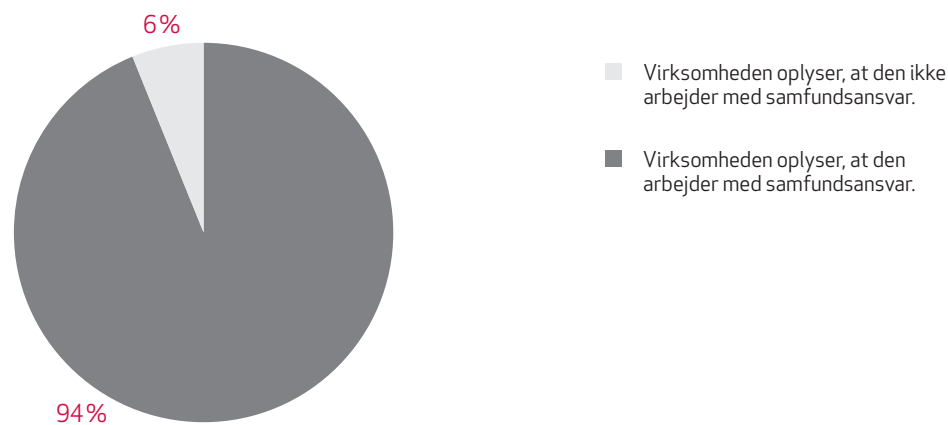
¹ Peter Neergaard og Louise Rosenmeier, "Kommunikation af samfundsansvar: Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99 a og deres generelle regnskabspraksis for regnskabsåret 2011". (Copenhagen Business School, 12. november 2012).

Figur 1: Efterlevelse af kravet om rapportering om samfundsansvar (2011).

Af de 139 virksomheder (93 pct.), der selv oplyser om deres arbejde med samfundsansvar, er der 131 (94 %), der oplyser, at de arbejder med samfundsansvar, mens kun 8 virksomheder (6 pct.) har valgt at oplyse, at de ikke arbejder med samfundsansvar. Lidt færre har altså valgt denne løsning end sidste år, hvor tallet var 15 virksomheder (13 pct.).

Figur 2: Oplysning om, hvorvidt virksomheden arbejder med samfundsansvar eller ej (2011).

(N=139)

Bedre rapportering på en række punkter

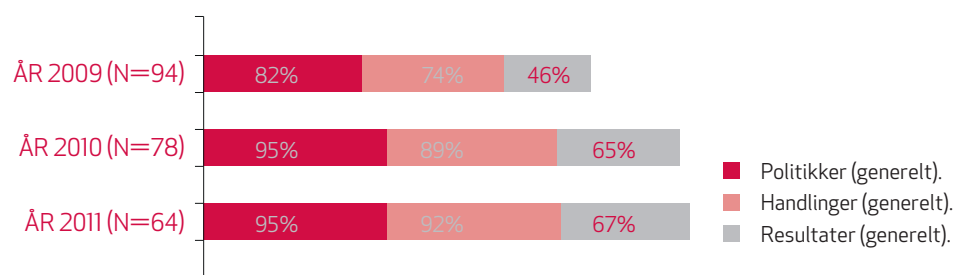
Flere virksomheder rapporterer om både politik, gennemførelse og resultater, og der er bedre konsistens mellem oplysningerne. Virksomhederne rapporterer også om flere emner, og flere virksomheder anvender i stigende grad internationale standarder som grundlag for deres arbejde med og rapportering om samfundsansvar. Samtidig har lovkravet bidraget til, at store ikke-børsnoterede selskaber begynder at nærme sig de børsnoterede selskabers niveau for kvalitet i rapporteringen af samfundsansvar.

Flere rapporterer om både politik, gennemførelse og resultater

Der er sket forbedringer hos virksomhederne med hensyn at leve op til kravet om at redegøre for, hvordan evt. politikker for samfundsansvar omsættes til handling og med hensyn til at give en vurdering af opnåede resultater (rapporteringens tre dimensioner).

Største udvikling skete fra første (2009) til andet regnskabsår (2010), hvilket ikke er overraskende, idet næsten 50 pct. rapporterede for første gang i 2009.

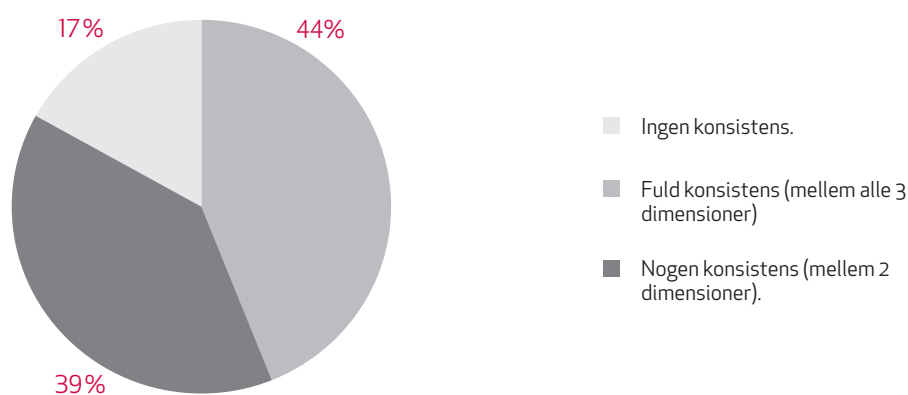
Fig. 3: Rapporteringens tre dimensioner – forløbsgruppens udvikling².

Konsistensen i selskabernes oplysninger

Det er ikke tilstrækkeligt at oplyse om politik på et område, aktiviteter på et andet område og resultater på et helt tredje. Hvis et selskab fx oplyser om dets miljøpolitik, skal oplysningerne om aktiviteter og resultater også vedrøre dette. Undersøgelsen viser, at virksomhederne i de første år med rapporteringskravet har opnået et højere niveau af konsistens i rapporteringen. Der er for 2011 oftere fuld konsistens i oplysningerne – nemlig i 44 pct. af tilfældene mod 38 pct. for 2010.

Figur 4: Konsistens i rapporteringens tre dimensioner (2011).

² Tallene for N=78 (2010) og N=94 (2009) er uden datterselskaber. N=64 (2011) består af de 78 fra 2010 minus 6 selskaber, der er ophørte, og minus 8 der rapporterede selvstændigt i 2010, men som for 2011 har valgt at henvise til rapporteringen i deres moderselskab. Se Tabel 6, CBS-rapport (12. november 2012).

Konsistensen i rapporteringen kan stadig forbedres

Bortset fra, at der stadig er enkelte virksomheder, der helt undlader at give oplysninger om samfundsansvar, forekommer den største udfordring for virksomhederne at være at få dækket alle rapporteringskravets tre dimensioner – dvs. at få beskrevet både politikker, handlinger og resultater – samt at sikre konsistens i rapporteringen. Langt de fleste har nu både politikker og handlinger med i deres redegørelse for samfundsansvar, men det volder stadig problemer for en del af virksomhederne at beskrive resultaterne af deres indsats.

Undersøgelsen giver ikke noget svar på, hvorfor netop resultaterne er det vanskeligste element at få med i rapporteringen, men det kan måske skyldes, at nogle virksomheder viger tilbage fra at vurdere resultaterne, fordi de ikke finder at de kan måle og dokumentere dem i tilstrækkelig grad. Loven kræver dog kun virksomhedernes subjektive vurderingen, og det burde være let at opfylde lovkravet på dette punkt også – især når politikker og handlinger er beskrevet.

Det må betragtes som en væsentlig fejl, hvis der ikke er nogen form for konsistens mellem oplysningerne om virksomhedens samfundsansvar. Dette var tilfældet for 15 pct. af de undersøgte selskaber i 2010. I 2011 var der tilsvarende manglende konsistens i rapporteringen hos 17 pct. af virksomhederne. Det er ikke en signifikant ændring, og det generelle niveau for konsistens må betragtes som stabilt, efter at have nået et vist niveau efter de første regnskabsår med rapporteringskravet.

Det må som udgangspunkt også betragtes som en væsentlig fejl, når der ikke er oplysning om opnåede resultater, idet sådanne oplysninger er afgørende for at kunne vurdere, hvad selskabet har opnået. Netop kravet om at give en vurdering af de opnåede resultater som følge af arbejdet med samfundsansvar er fortsat problematisk for stor en del af virksomhederne. For regnskabsåret 2011 er det 67 pct. af virksomhederne, der har resultaterne med i deres rapportering, mod 65 pct. i regnskabsåret 2010, og niveauet er generelt højere end for regnskabsåret 2009.

Ingen større ændringer med hensyn til valg af centrale rapporteringsemner

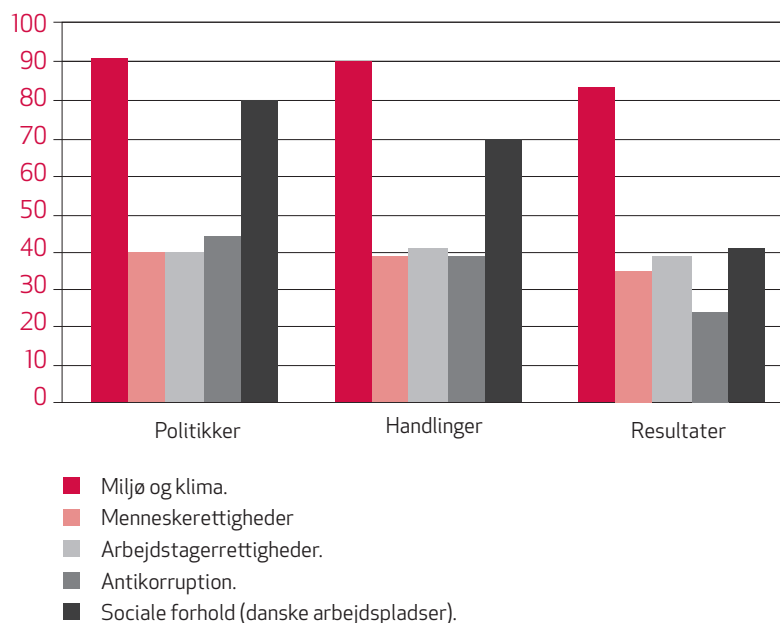
Miljø og klima (91 pct.) samt sociale forhold på danske arbejdspladser (81 pct.) er også for 2011 langt de hyppigste temaer i rapporteringen af politikker. Det samme billede gør sig gældende for så vidt angår omsætning af politikker til handlinger og resultater på disse områder. Disse to emneområder er dermed repræsenteret på stort set det samme niveau som for regnskabsåret 2010.

For regnskabsåret 2010 kunne der konstateres en signifikant stigning i antallet af virksomheder, der rapporterede om handlinger inden for menneskerettigheder (38 pct. mod 16 pct. i 2009) og handlinger inden for arbejdstagerrettigheder (35 pct. mod 16 pct. i 2009). For regnskabsåret 2011 er disse rapporteringsemner ligeså hyppige som i 2010. Med den seneste udvikling for internationale principper for samfundsansvar (her særligt udviklingen af UN Guiding Principles on Business and Human Rights) kan man forvente et større fokus på netop menneskerettigheder fremover. Med den seneste ændring af årsregnskabslovens § 99 a skal virksomhederne således fra regnskabsåret 2013 udtrykkeligt forholde sig til emnerne menneskerettigheder og klima.

Tabel 1: Centrale rapporteringsemner – udvikling 2009-2011³.

CSR Politikker	År 2011 (N=96)	År 2010 (N=104)	År 2009 (N=115)
Miljø og klima	91 pct.	89 pct.	87 pct.
Menneskerettigheder	41 pct.	42 pct.	37 pct.
Arbejdstagerrettigheder	41 pct.	38 pct.	35 pct.
Antikorruption	46 pct.	41 pct.	37 pct.
Sociale forhold (danske arbejdspladser)	81 pct.	84 pct.	84 pct.

Figur 5: Rapporteringens tre dimensioner fordelt på emner (2011)⁴.

Flere selskaber anvender internationale principper

At flere virksomheder for 2010 begyndte at arbejde med og rapportere på flere parametre skyldtes muligvis, at flere virksomheder havde tilsluttet sig FN's Global Compact (20 pct. i 2010 mod 13 pct. i 2009). For regnskabsåret 2011 er de samme 21 virksomheder i forløbsgruppen fortsat af tilsluttet FN's Global Compact.

Global Compact bygger på FN's og ILO's konventioner og deklamationer på menneskerettigheder, arbejdstager, miljø og antikorrupsionsområdet og udgør således internationale retningslinjer for samfundsansvar. Det giver virksomhederne en komplet men samtidig overskuelig ramme, som virksomhedernes CSR-indsats kan tage udgangspunkt i. Der er for 2011 i alt 18 virksomheder i forløbsgruppen, der har rapporteret om samfundsansvar via deres årlige FN Global Compact fremskridtsrapport. For 2010 var dette tal 17 og for 2009 i alt 10 virksomheder.

³ Tallene er fra CBS-rapporternes appendiks i de pågældende år. De er ikke korrigerede for datterselskaber i 2009 (N=115) og 2010 (N=104). Tallene for 2011 (N=96) er uden datterselskaber men inklusive 21 nye tilfældigt udvalgte virksomheder.

⁴ Politikker (N=96), handlinger (N=70), resultater (N=51).

Global Reporting Initiative (GRI) er en anerkendt international standard for rapportering af ansvarlighed og bæredygtighed. Hjørnестenen i GRI er et rammeværktøj, der skitserer principper og indikatorer, som virksomheder og organisationer kan bruge til at måle og rapportere om miljømæssige og sociale præstationer.

Der er fortsat forholdsvis få af virksomhederne i forløbsgruppen, der anvender GRI indikatorerne i deres rapportering om samfundsansvar, men der er sket en stigning i løbet af de første tre år med rapporteringskravet.

Tabel 2: Anvendelsen af indikatorer – herunder GRI

	Nej	Ja
År 2009		
Anvendelse af indikatorer for samfundsansvar (N=115)	62 pct.	38 pct.
Heraf anvender GRI (N=44)	91 pct.	9 pct.
År 2010		
Anvendelse af indikatorer for samfundsansvar (N=104)	64 pct.	36 pct.
Heraf anvender GRI (N=37)	84 pct.	16 pct.
År 2011		
Anvendelse af indikatorer for samfundsansvar (N=96)	62 pct.	38 pct.
Heraf anvender GRI (N=36)	75 pct.	25 pct.

Store unoterede selskaber nærmer sig de børsnoteredes niveau

En sammenligning mellem de børsnoterede virksomheder og de store unoterede virksomheder (klasse C) viser, at de børsnoterede i både regnskabsårene 2009 og 2010 klarede sig markant bedre med hensyn til nogle af de centrale parametre for kvalitet i rapporteringen. De unoterede virksomheder halede dog ind på de børsnoterede i 2010. For 2011 er forskellene mellem de to grupper yderligere udjævnet.

Tabel 3: Anvendelse internationale principper samt redegørelse for forventninger og resultater. (børsnoterede vs. unoterede).

	Børsnoterede			Unoterede		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
Anvender internationale principper for CSR i rapporteringen	76 pct.	56 pct.	59 pct.	39 pct.	30 pct.	20 pct.
Redegør for forventninger til arbejdet fremover	76 pct.	69 pct.	71 pct.	46 pct.	40 pct.	25 pct.
Redegør for hvad der er opnået (resultater)	88 pct.	81 pct.	65 pct.	53 pct.	43 pct.	29 pct.

N=96 (2011), N=104 (2010), N=115 (2009).

Selvom det ikke i sig selv er et kvalitetsparameter, kan det være anbefalelsesværdigt at anvende internationale (anerkendte) principper for CSR i rapporteringen for samfundsansvar. Her er der sket en positiv udvikling over årene 2009 – 2011 for såvel noterede som unoterede virksomheder. Det er interessant, at børsnoterede har rykket sig i regnskabsåret 2011 sammenlignet med de to foregående regnskabsår. I 2011 anvender 76 pct. internationale principper for CSR mod henholdsvis 56 pct. i 2010 og 59 pct. i 2009. De unoterede har haft en stabil fremgang fra år til år i alle tre regnskabsår – nemlig fra 20 pct. i 2009 til 30 pct. i 2010 og 39 pct. i 2011.

Revisors rolle

Det kan konstateres, at det fortsat kniber for en del af virksomhederne at give deres vurdering af resultaterne af deres indsats for samfundsansvar, selvom langt de fleste nu har beskrevet både politikker og handlinger. 67 pct. af de rapporterende virksomheder har resultaterne med, selvom 95 pct. har beskrevet politikker og 92 pct. deres handlinger.

Revisorerne har pligt til at påtale mangler i redegørelsen. I 2010 indskærpede Erhvervs- og selskabsstyrelsen (nu Erhvervsstyrelsen) revisors pligt til at påtale fejl og mangler i virksomhedernes redegørelse om samfundsansvar i sin udtalelse om ledelsesberetningen. Men undersøgelsen har heller ikke for regnskabsåret 2011 fundet eksempler på, at de mangler, som der er konstateret, er blevet bemærket af revisorerne.

I dette års undersøgelse burde revisor således i de 4 tilfælde (3 pct. af årsrapporterne), hvor virksomhederne ikke oplyser om samfundsansvar i ledelsesberetningen (herunder undlader at oplyse, hvis virksomheden ikke har en politik) have påtalt dette.

Ligeledes burde revisor for de virksomheder, der har givet visse oplysninger om samfundsansvar, men ikke har oplyst om alle tre dimensioner i lovkravet (dvs. politikker, handlinger og resultater), have påtalt dette. Virksomheder, der har politikker for samfundsansvar, skal redegøre for alle tre dimensioner, og revisor skal komme med en udtalelse, såfremt dette ikke er sket. På trods af indskærpelsen af revisors pligt til at omtale sådanne forhold i sin udtalelse er der heller ikke for regnskabsåret 2011 fundet et eneste eksempel på, at revisor påtaler de tilfælde, hvor virksomhedens redegørelse for samfundsansvar er mangelfuld. Med andre ord er der en række eksempler på, at revisor ikke lever op til lovens krav i sin udtalelse⁵. Det indikerer, at der efter regnskabsåret 2011 fortsat er behov for, at Erhvervsstyrelsen har fokus på, at selskaberne og revisorerne overholder deres respektive forpligtelser efter lovgivningen.

Initiativer til forbedring af rapporteringen

Erhvervsstyrelsen vil således tage initiativer til at understøtte virksomhedernes rapporteringsindsats – herunder styrke incitamentet til forbedringer i rapporteringen. Der er i perioden 2013 – 2016 afsat midler til udvikling af en benchmarkinganalyse af danske virksomheders rapportering om samfundsansvar. En sådan analyse vil kunne bidrage til at udbrede kendskabet til god rapporteringspraksis og danne grundlag for at fremhæve de gode eksempler.

Udover de ovenfor nævnte initiativer til udbredelse af kendskabet til "bedste praksis" indenfor rapportering om samfundsansvar via benchmarkinganalyse og lignende, vil Erhvervsstyrelsen i samarbejde med revisorbranchen (FSR – danske revisorer) tage initiativ til yderlige information og vejledning om rapportering om samfundsansvar.

Overordnet set er forventningen ikke fejlfri rapportering af alle. Det gælder såvel rapportering om ikke-finansielle oplysninger som om finansielle regnskabsoplysninger. Begge dele indgår derfor fortsat i Erhvervsstyrelsens almindelige stikprøvebaserede kontrolindsats. På sigt vil digitaliseringen af regnskaberne desuden give bedre mulighed for at vurdere kvaliteten af rapporteringen samt følge udviklingen i rapporteringspraksis og målrette vejledningsindsatsen.

⁵ Det skal fremhæves, at ledelsesberetningen fra det regnskabsår, der begyndte 1. september 2008 eller senere, ikke længere skal revideres, men revisor skal i stedet afgive en udtalelse. Tilsvarende har virksomhederne fra det regnskabsår, der startede 1. januar 2009 eller senere, skullet give en redegørelse om samfundsansvar. Der kan derfor have været en vis usikkerhed om det præcise omfang af såvel virksomhedernes oplysningspligt som revisors erklæringspligt.

Læsevejledning

I 2008 vedtog det danske Folketing en ændring af lov om årsregnskaber, som pålægger alle store virksomheder at medtage oplysninger om samfundsansvar i deres årsrapport. Virksomhederne skal redegøre for følgende tre dimensioner: 1) politikker for samfundsansvar, 2) hvordan politikkerne omsættes til handlinger, og 3) hvad der er opnået som følge af arbejdet med samfundsansvar samt eventuelle forventninger til arbejdet fremover. Hvis de ikke har politikker for samfundsansvar skal dette udtrykkeligt oplyses. Revisor skal ved et konsistentstjek undersøge, om rapporteringskravet er behørigt opfyldt. Formålet med lovkravet har været at inspirere virksomheder til at forholde sig aktivt til samfundsansvar og at være åbne om deres arbejde med samfundsansvar. Dette skal være med til at styrke dansk erhvervsliv i den internationale konkurrence.

Denne rapport præsenterer hovedkonklusionerne fra en undersøgelse af implementeringen af lovkravet for regnskabsåret 2011 blandt børsnoterede virksomheder og store virksomheder i regnskabsklasse C. Undersøgelsen består af en kvantitativ analyse, og er tilrettelagt og gennemført af Copenhagen Business School for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen⁶.

Rapporten er den tredje af sin art, idet en lignende rapport blev udgivet i 2010 og i 2011. Der er tale om en forløbsundersøgelse med fokus på ændringer og forbedringer i rapporteringspraksis. Der er således set på udviklingen i rapporteringen hos de enkelte virksomheder i den samme gruppe af virksomheder, som indgik i den oprindelige stikprøve fra det første år.

Forløbsgruppens sammensætning

Forløbsgruppen består således af de samme 142 virksomheder, der blev tilfældigt udvalgt blandt de (anslået) ca. 1.100⁷ rapporteringspligtige virksomheder for regnskabsåret 2009. For regnskabsåret er forløbsgruppen suppleret med 21 nye tilfældigt udvalgte virksomheder fra den oprindelige population. 13 virksomheder er imidlertid i mellemtiden enten ophørte eller ikke længere omfattede af § 99 a, hvorfor den samlede forløbsgruppe for regnskabsåret 2011 er på 150 virksomheder (142 + 21 - 13).

Disposition

Dette årsrapport omfatter de kvantitative data vedrørende virksomhedernes rapporteringspraksis med sammenligning af resultaterne for alle de tre første år i videst mulige omfang. Det er endvidere besluttet at supplere følgegruppen med 21 nye virksomheder. Derudover findes et resumé af lovkravet om rapportering om samfundsansvar i bilag 1, samt en overordnet vurdering fra ATP i bilag 2 af betydningen af rapportering om samfundsansvar set i lyset af erfaringerne med lovkravet hidtil.

⁶ Peter Neergaard og Louise Rosenmeier, "Kommunikation af samfundsansvar: Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99 a og deres generelle regnskabspraksis for regnskabsåret 2011". (Copenhagen Business School, 12. november 2012).

⁷ Tallet er estimeret, og der foreligger ingen fuldstændig opgørelse. Det reelle tal kan være op til ca. 1400 som anslået i sidste års rapport (for 2. år med rapporteringskravet).

Undersøgelsen af virksomhedernes rapporteringspraksis

I denne del beskrives virksomhedernes efterlevelse af lovkravet samt deres rapporteringspraksis mere bredt. Beskrivelsen er primært baseret på en kvantitativ undersøgelse af de 150 virksomheders rapportering. Det er dog ikke alle 150 virksomheders regnskaber, der er underkastet en nærmere indholdsmæssig analyse vedrørende politikker, handlinger og resultater af deres arbejde med samfundsansvar (rapporteringskravets tre dimensioner) samt foretrukne rapporteringsemner, standarder og konsistensen mellem valg af emner og rapporteringen om dem.

For det første er der fortsat en lille gruppe på 11 virksomheder, der slet ikke oplyser om samfundsansvar (heraf er der 7 datterselskaber, hvor moderselskabet i overensstemmelse med lovkravet rapporterer for hele koncernen). Af de 139 resterende virksomheder, der oplyser om samfundsansvar, er der 8 virksomheder, som nøjes med at oplyse, at de ikke arbejder med samfundsansvar. Der er altså 131, der arbejder med samfundsansvar, og som skal rapportere herom jf. § 99 a. Heraf er der dog 35 datterselskaber, der alene henviser til moderselskabets rapportering, hvilket de har mulighed for i henhold til loven. Eftersom de 35 moderselskabers rapporter ikke er analyseret, indgår disse virksomheder ikke i de dele af analysen, der angår rapporteringens indhold. Det samme var tilfældet i sidste års analyse, hvor denne gruppe udgjorde 26 datterselskaber. Der er således 96 virksomheder, hvis rapportering om samfundsansvar er underkastet en analyse for regnskabsåret 2011.

I denne tredje rapport er udviklingen i rapporteringspraksis så vidt muligt sammenlignet for alle tre år. Sammenligningen er i visse tilfælde korrigeret for de 21 nye tilfældigt udvalgte virksomheder, således at kun virksomhederne i den oprindelige forløbsgruppe indgår i sammenligningen.

Der er for dette år ikke foretaget en kvalitativ analyse af virksomhedernes erfaringer med lovkravet. Der blev for regnskabsårene 2009 og 2010 gennemført interview med henholdsvis 9 og 8 virksomheder.

De enkelte studier, der ligger til grund for denne rapport, er tilgængelige på www.samfundsansvar.dk

Virksomhedernes rapporteringspraksis: Kvantitativ undersøgelse

Denne del har til formål at beskrive omfanget af virksomhedernes efterlevelse af lovkravet samt deres rapporteringspraksis mere bredt. Formålet er så vidt muligt at sammenligne med resultaterne fra de seneste tre regnskabsår med henblik på at vurdere, om der er sket fremskridt i virksomhedernes rapporteringspraksis.

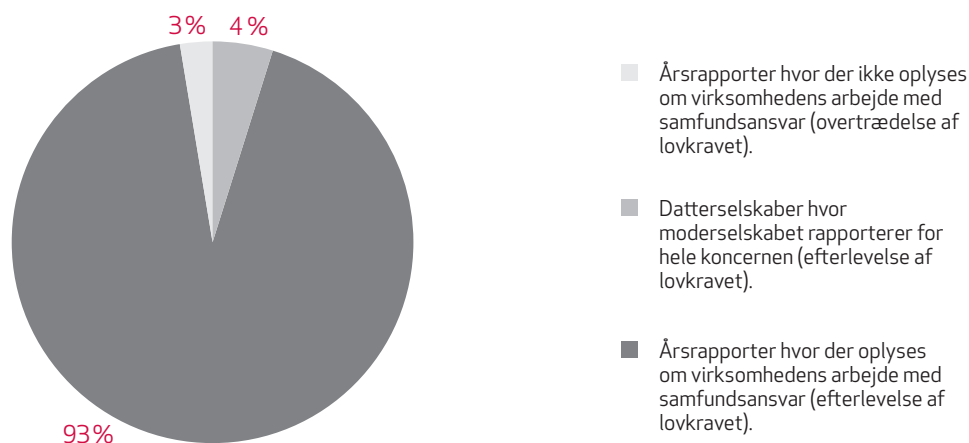
Beskrivelsen er baseret på et kvantitativt studium af rapporteringen for regnskabsåret 2011 blandt virksomhederne i forløbsgruppen, der for regnskabsåret 2011 er på de oprindelige 142 virksomheder fratrukket 13 virksomheder, der enten er ophørte eller ikke længere er omfattet af rapporteringskravet i § 99 a, og suppleret med 21 nye og tilfældigt udvalgte virksomheder – dvs. i alt 150 virksomheder.

Langt de fleste forholder sig til samfundsansvar i årsrapporten

Det fremgår af lovkravet, at virksomhederne skal supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for samfundsansvar eller alternativt en tilkendegivelse af, at de ikke har en politik for samfundsansvar. Som det fremgår af figur 1 nedenfor, efterlever 97 pct. (146) af virksomhederne overordnet set lovkravet enten via deres egen selvstændige rapportering eller via rapportering i deres moderselskab.

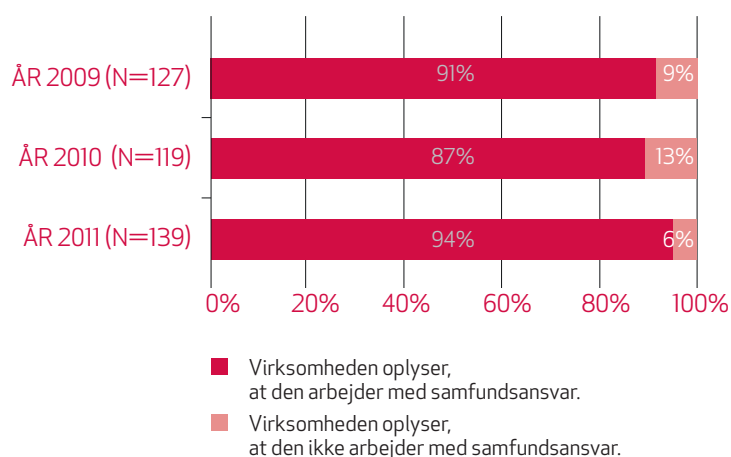
Der er en lille gruppe på i alt 11 virksomheder (7 pct.), der ikke oplyser om samfundsansvar. Heraf er de 10 datterselskaber, som i henhold til loven kan undlade at give oplysninger om samfundsansvar, hvis moderselskabet rapporterer for hele koncernen. Det er tilfældet for 7 virksomheder (4 pct.), der således også efterlever lovkravet. Tilbage er der 4 virksomheder (3 pct.), der er forpligtede til at rapportere om samfundsansvar, men som alligevel helt undlader at give nogen oplysninger. De lever dermed ikke op til lovkravet. Dette er forbedring i forhold til regnskabsåret 2010, hvor der var 8 virksomheder (6 pct.) der ikke levede op til lovkravet.

Figur 1: Efterlevelse af kravet om rapportering om samfundsansvar.

Der er altså i alt 139 (svarende til 93 pct.) af de undersøgte virksomheder, der oplyser om samfundsansvar. Heraf nøjes 8 virksomheder (6 pct.) med at oplyse, at de ikke arbejder med samfundsansvar, mens 131 virksomheder (94 pct.) oplyser, at de arbejder med samfundsansvar (figur 6).

Figur 6: Oplysninger om, hvorvidt virksomheden arbejder med samfundsansvar eller ej.

N=139 (2011), N=119 (2010), N=127 (2009).

Hvis man her sammenligner med de foregående års resultater, er den lille gruppe, der oplyser, at virksomheden ikke arbejder med samfundsansvar samlet set skrumpet, selvom der for 2010 var en lille stigning til 15 virksomheder (13 pct.). Som udgangspunkt må man antage, at når disse virksomheder vælger at oplyse, at de ingen politik for samfundsansvar har, er det fordi de ikke har nogen. Men, det kan måske også skyldes, at nogen fortsat føler sig usikre på, om de kan leve op til lovens krav om at beskrive både selve politikken, implementeringen af den (handlinger) samt give en vurdering af, hvad de har opnået som følge af indsatsen (resultater).

Selve definitionen af, hvornår virksomheden har en "politik for samfundsansvar" i lovens forstand kan muligvis også give anledning til usikkerhed hos nogle virksomheder, og lede dem til at konkludere, at de ingen politik for samfundsansvar har. Der foreligger dog ikke nogen oplysninger herom.

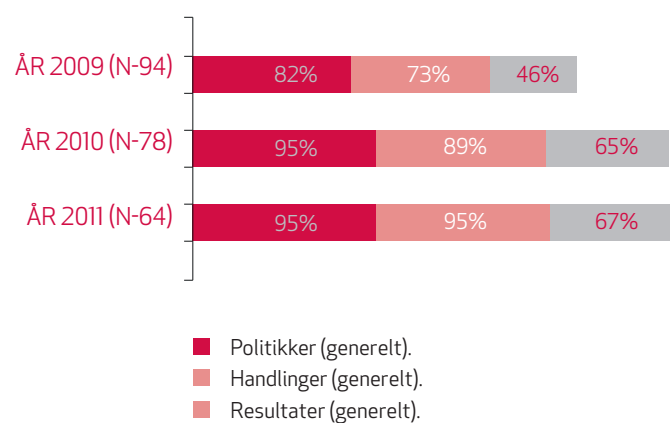
Flere rapporterer om både politikker handlinger og resultater (de tre dimensioner)

Redegørelsen skal indeholde oplysninger omkring virksomhedens politikker for samfundsansvar, hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfundsansvar til handlinger, og virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af arbejdet med samfundsansvar i regnskabsåret samt eventuelle forventninger til arbejdet fremover. Det er dog ikke et krav at beskrive forventninger.

Set over de tre regnskabsår med rapporteringskravet har det været en generel udfordring for en del af virksomhederne at få dækket alle de tre dimensioner i rapporteringen. Der skete dog en markant forbedring fra 2009 til 2010 på alle tre dimensioner. Fra 2010 til 2011 er det forbedrede niveau for rapporteringen fastholdt. Man kan konstatere, at langt de fleste af virksomhederne i forløbsgruppen nu har redegjort for både selve politikkerne for samfundsansvar, og for hvordan de har omsat disse til handling. I regnskabsåret 2011 har 95 pct. af virksomhederne i forløbsgruppen beskrevet deres politikker og 92 pct. har beskrevet, hvordan de omsætter dem til handlinger.

Den største udfordring for virksomhederne er, ligesom i de foregående år, at redegøre for deres vurdering af, hvad de har opnået som følge af deres indsats for samfundsansvar. Også her skete den største forbedring fra regnskabsåret 2009 til 2010, hvor andelen af virksomheder i forløbsgruppen, der havde resultater med i redegørelsen for samfundsansvar, steg fra 46 pct. til 65 pct. For regnskabsåret 2011 er andelen af virksomheder, der har resultaterne med i deres redegørelse, stort set uændret – nemlig 67 pct., jf. figur 3.

Figur 3: Rapporteringens tre dimensioner: Politikker, handlinger og resultater⁸.

Eftersom det nu er tredje regnskabsår, hvor virksomhederne i forløbsgruppen er underlagt rapporteringskravet, er gruppen af førstegangsrapporterende i sagens natur næsten væk. Kun 3 af virksomhederne (2 pct.) rapporterer for første gang. Langt de fleste har således allerede erfaringer med rapporteringen fra de foregående år.

Andelen af førstegangsrapporterende var således væsentligt større i regnskabsåret 2009 (43 pct.), hvilket kan have været en medvirkende faktor til forbedringen med hensyn til at redegøre for resultater i 2010. En del af disse kan derfor muligvis først have haft resultater at rapportere i 2010. Det forklarer dog ikke, hvorfor der fortsat er en del af virksomhederne, der ikke redegør for resultater.

En alternativ forklaring kunne være, at nogle af virksomhederne simpelthen finder det vanskeligt at opgøre resultaterne af indsatsen vedrørende samfundsansvar – måske fordi de finder, at disse ikke er særligt målbare. De har måske en forventning om, at resultater skal være kvantitative, sikre og verificerbare. Det er imidlertid ikke et krav, og virksomhederne behøver kun at give deres egen subjektive vurderinger – herunder deres eventuelle forklaringer på manglende målbare og kvantitative resultater. Man kan derfor antage, at alle de virksomheder, der opfylder de 2 andre dimensioner i rapporteringen (politikker og handlinger), med ganske få midler også ville kunne leve fuldt op til rapporteringskravets 3. dimension om resultater.

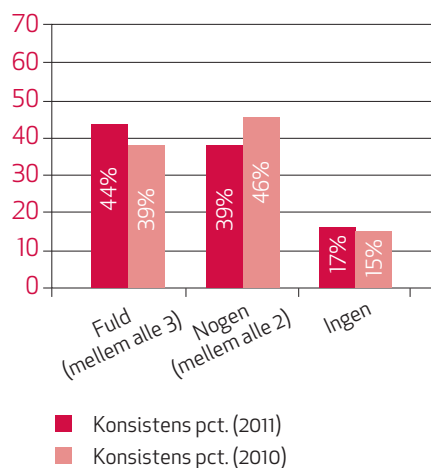
⁸ Tallene for N=78 (2010) og N=94 (2009) er korrigeret for datterselskaber. Tallene for 2011 er ligeledes korrigeret for datterselskaber og yderligere for de 21 nye tilfældigt udvalgte, således at N=64 består af de 78 fra 2010 minus 6 selskaber, der er ophørte, samt 8 der rapporterede selvstændigt i 2010, men som for 2011 har valgt at henvise til rapporteringen i deres moderselskab. Se Tabel 6, CBS-rapport (12. november 2012).

Konsistens mellem emner og rapporteringskravets tre dimensioner

I henhold til loven er det ikke tilstrækkeligt at oplyse om politik på et område, aktiviteter på et andet område og resultater på et helt tredje. Hvis et selskab fx oplyser om dets miljøpolitik, skal oplysningerne om aktiviteter og resultater også vedrøre dette. Som følge af problemerne i 2009 regnskabet med at efterleve denne del af lovkravet, blev undersøgelsen for regnskabsåret 2010 suppleret med et spørgsmål om konsistens.

Undersøgelsen for regnskabsåret 2011 viser, at det er forholdsvis få virksomheder (17 pct. eller 12 virksomheder), der slet ingen konsistens har i deres rapportering. Denne analyse er baseret på de virksomheder, der som minimum har beskrevet handlinger for forskellige emner.

Figur 7: Konsistens mellem emner og rapporteringskravets tre dimensioner.

2011: N=70, 2010: N=78⁹

Der er dog ikke den store udvikling at spore fra 2010 til 2011. Konsistensen de seneste to regnskabsår synes således at være forholdsvis stabil.

Centrale emner i rapporteringen om samfundsansvar

Årsregnskabslovens krav om rapportering om samfundsansvar foreskriver ikke, at virksomhederne rapporterer om bestemte emner. Det er som udgangspunkt en individuel vurdering for hver enkelt virksomhed at vælge de mest relevante rapporteringsemner.

Netop FN's Global Compact udgør en internationalt anerkendt referenceramme med udgangspunkt i 10 centrale principper for virksomheders samfundsansvar og for rapportering herom. Disse principper er inddelt i fire områder: Menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Ved udformningen af redegørelsen kan mange virksomheder derfor med fordel tage udgangspunkt i, hvordan virksomheden efterlever FN's ti principper for samfundsansvar.

Figur 8 viser, at miljø og klima (91 pct.) samt sociale forhold på danske arbejdspladser (81 pct.) stadig er langt de hyppigste temaer i rapporteringen af politikker for regnskabsåret 2011. En del

⁹ N=70 inkluderer for 2011 kun de virksomheder, der redegør for, hvordan de omsætter deres politikker til handling. Se Neergaard og Rosenmeier (2012), spørgsmål 20 i appendiks. For 2010 er N=78 svarende til 104 virksomheder med politikker fratrukket 26 datterselskaber. Tallene er derfor ikke fuldt sammenlignelige. Der er ingen data for 2009.

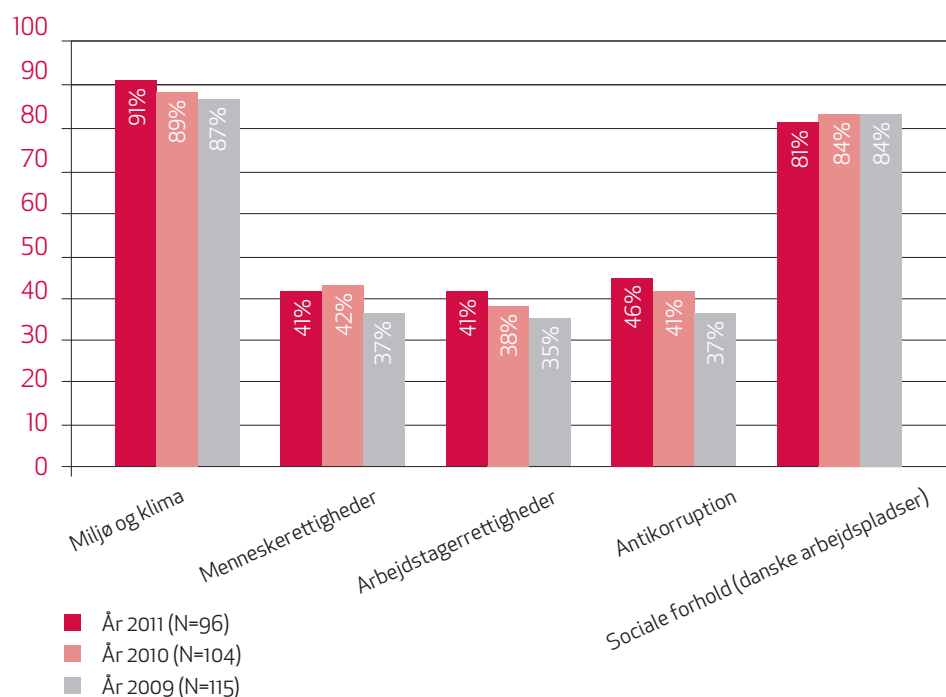
virksomheder rapporterer omkring menneskerettigheder (41 pct.) og arbejdstagerrettigheder (41 pct.), men udviklingen siden regnskabsåret 2010 er ikke signifikant.

I februar 2010 foretog Erhvervs- og selskabsstyrelsen (nu Erhvervsstyrelsen) en undersøgelse af 1.000 danske virksomheders indsats inden for samfundsansvar¹⁰. Undersøgelsen viste at miljø og klima er blandt de temaer, som danske virksomheder arbejder mest med. Samtidig finder virksomhederne det sværere at arbejde med de tre øvrige områder inden for FN's Global Compact (dvs. menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og anti-korruption).

Med indførelsen af UN Guiding Principles for Business and Human Rights kan der måske fremover forventes at være flere virksomheder, der vil inkludere virksomhedens indsats for at respektere menneskerettigheder i rapporteringen om samfundsansvar. Fra regnskabsåret 2013 skal virksomhederne således udtrykkeligt forholde sig til emnerne menneskerettigheder og klima, der er blandt hovedemnerne for virksomheders samfundsansvar under FN's Global Compact.

Har virksomheden en politik for menneskerettigheder og klima, skal disse emner for så vidt allerede medtages i redegørelsen for samfundsansvar efter de gældende regler. Konkret betyder skærpsen af § 99 a således, at virksomhederne også udtrykkeligt skal angive i ledelsesrapporten, hvis de ikke har politikker for menneskerettigheder og klima. Denne skærpselse kan forventes at anspore virksomhederne til at overveje betydningen af de to områder nærmere, og formulere en politik og redegøre for den, hvis de ikke allerede har gjort det.

Figur 8 : Udbredelsen af centrale rapporteringsemner (politikker) 2010 – 2011

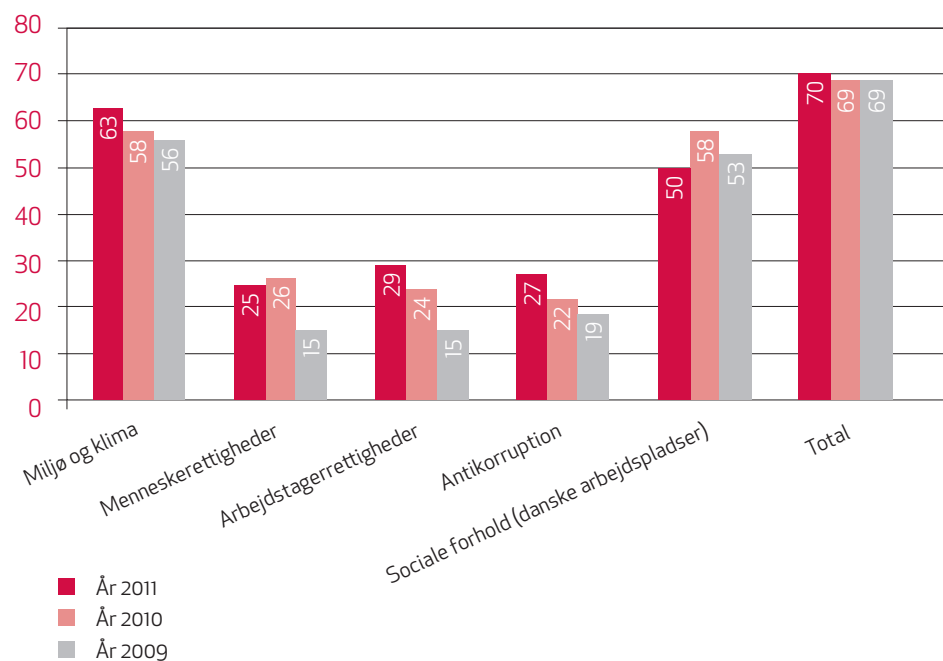
¹⁰ Rådet for Samfundsansvar, "Rapport om Dansk erhvervslivs indsats inden for samfundsansvar". (Februar 2010).

Der synes ikke at være nogen særlig udvikling med hensyn til forløbsgruppens valg af de ovennævnte centrale rapporteringsemner, men, da der er tale om en forløbsgruppe, er dette ikke så overraskende. Til gengæld kan man spore en udvikling med hensyn virksomhedernes beskrivelse af indsatsen på flere af de nævnte centrale områder.

Virksomhedernes beskrivelse af indsatsen på de centrale områder

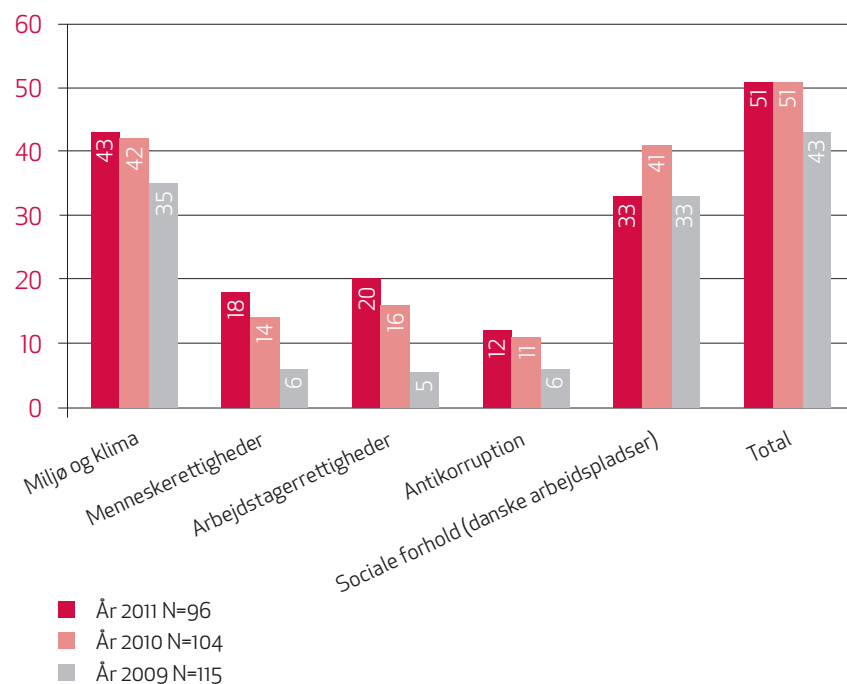
Virksomhederne i forløbsgruppen er generelt blevet bedre til at redegøre for deres handlinger på de nævnte områder (jf. figur 9). Der således en forbedring at spore med hensyn til at redegøre for handlinger indenfor især arbejdstagerrettigheder, hvor der for 2011 er 29 virksomheder, der rapporterer om handlinger mod kun 15 i regnskabsåret 2009. Markant fremgang er der ligeledes inden for antikorrupition, hvor antallet af virksomheder, der redegør for handlinger, er steget til 27 i 2011 mod kun 19 i 2009. For menneskerettigheder er antallet steget fra 15 virksomheder i 2009 til 25 i 2011. For emnerne sociale forhold (danske arbejdspladser) og miljø og klima, der for begges vedkommende samlet set er mere udbredte rapporteringsemner, er udviklingen dog noget mindre. Der er endda lidt færre af virksomhederne i forløbsgruppen, der har redegjort for handlinger vedrørende sociale forhold for 2011 (50) end i 2010 (58) og 2009 (53).

Figur 9: Rapportering om handlinger fordelt på emner (2009 – 2011). (Antal)¹¹

¹¹ Der er anvendt absolutte tal i figur 9, idet opgørelsen for rapportering om handlinger for de forskellige emner er baseret på undergruppen af virksomheder, der har rapporteret om handlinger. N=70 (2011), N=69 (2010) og N=69 (2009).

Figur 10: Rapportering om resultater fordelt på emner (2009 - 2011).
(Antal)¹²

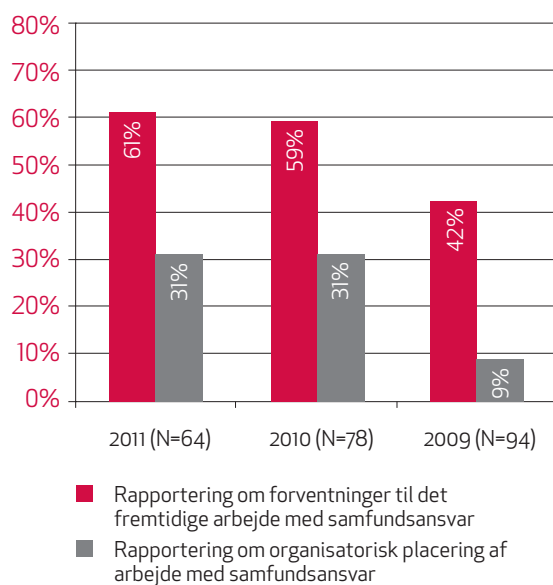

Redegørelse for resultaterne af indsatsen vedrørende de forskellige emner (figur 10) har i alle de tre regnskabsår været den af rapporteringskravets tre dimensioner, som virksomhederne samlet set har haft vanskeligst ved at imødekomme. Her er der dog en pæn fremgang at spore for de fleste af emner med undtagelse af sociale forhold, der efter en fremgang i 2010 er landet på samme niveau i 2011 som i 2009.

Bortset herfra har der været fremgang med hensyn til at redegøre for resultater for alle de øvrige emner. For 2011 har 12 virksomheder redegjort for resultater af indsatsen mod korruption mod 6 virksomheder i 2009. Resultater indenfor arbejdstagerrettigheder er rapporteret af 20 virksomheder i 2011 mod kun 5 i 2009 og en lignende fremgang er sket med hensyn til menneskerettigheder, hvor 18 virksomheder har redegjort for resultater i 2011 mod kun 6 virksomheder i 2009. Indenfor miljø og klima er der også en pæn fremgang – om end relativt lidt mindre markant. Selvom det ikke er et krav efter loven, oplyser flere selskaber også om forventninger til det fremtidige arbejde med CSR og om organisatorisk placering af arbejdet. Der er dog stort set ingen udvikling på disse parametre de to seneste regnskabsår (figur 11). Oplysning om organisatorisk placering kan være vigtig, fordi det giver et indtryk af, hvor godt arbejdet med samfundsansvar er forankret i organisationen, noget som ikke mindst investorer tillægger betydning, jf. ATP's efterfølgende vurdering (2010).

¹² Der er tilsvarende anvendt absolutte tal i figur 10, fordi opgørelsen for rapportering om handlinger for de forskellige emner er baseret på undergruppen af virksomheder, der har rapporteret om resultater. N=51 (2011), N=51 (2010) og N=43 (2009).

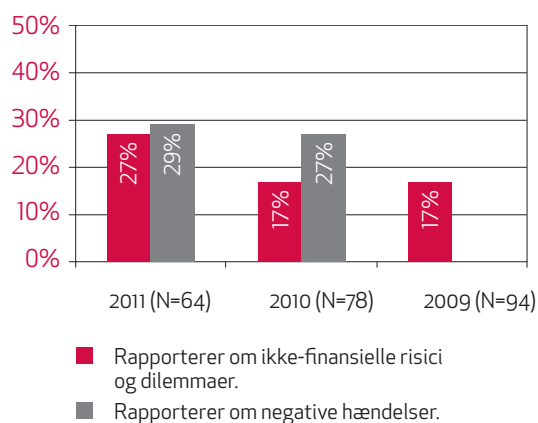
Figur 11: Rapportering om organisatorisk placering og forventninger til fremtidigt arbejde.

(Uden datterselskaber)

En anden væsentlig oplysning, som ikke er lovkrævet, er oplysning om risici og dilemmaer samt om negative hændelser og problemer i forbindelse med virksomhedens arbejde med samfundsansvar (figur 12). De fleste virksomheder vil opleve udfordringer og vanskeligheder i forbindelse med deres CSR indsats, og det styrker troværdigheden af virksomhedens CSR rapportering, hvis virksomheden også åbent giver oplysninger om disse forhold. 27 pct. af virksomhederne har givet sådanne oplysninger for regnskabsåret 2011, hvilket er en stigning i forhold til de foregående år, hvor det var 17 pct. i både 2009 og 2010. Med hensyn til rapportering om negative hændelser er niveauet for 2011 stort set som i 2010 – nemlig 29 pct. i 2011 og 27 pct. i 2010.

Figur 12: Rapportering om ikke-finansielle risici og dilemmaer samt negative hændelser.

(Note: Der er ingen data om negative hændelser for 2009).

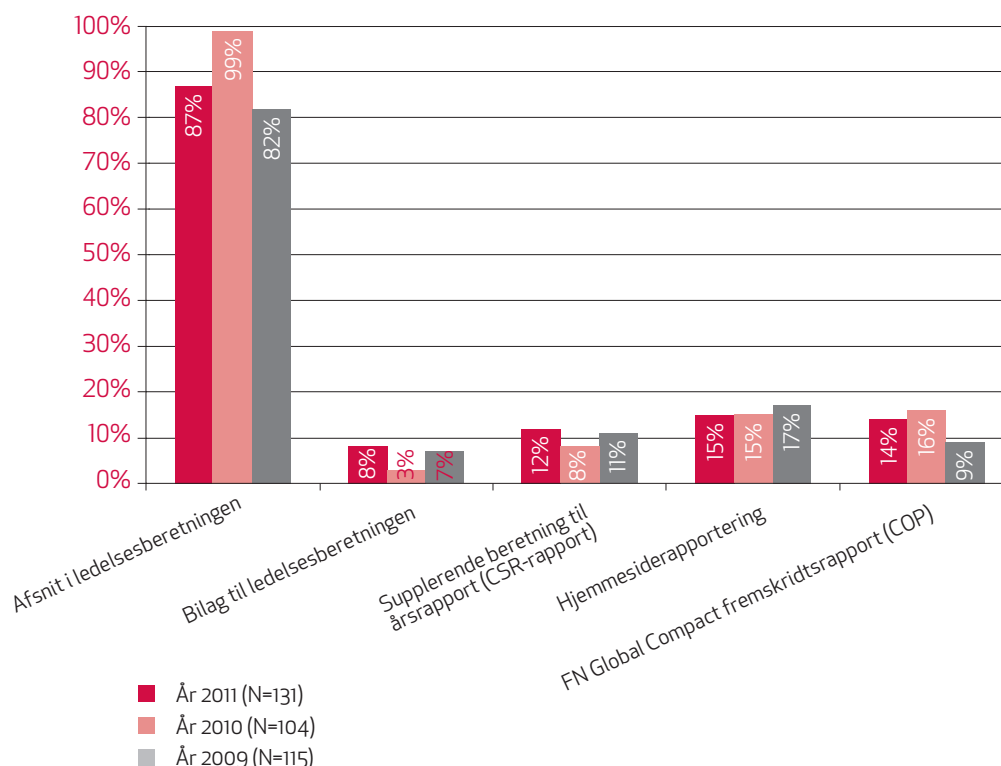
Hvor placerer virksomhederne redegørelsen for samfundsansvar?

Det fremgår af lovkravet, at redegørelsen for samfundsansvar enten skal offentliggøres i selve ledelsesberetningen, eller der skal refereres til rapporteringen i ledelsesberetningen. Selve rapporteringen om samfundsansvar kan enten vedlægges som en supplerende beretning til ledelsesberetningen, på virksomhedens hjemmeside eller i form af en FN Global Compact fremskridtsrapport – den såkaldte "Communication on Progress" (COP). Medlemmer, der har tilsluttet sig de FN's principper for ansvarlige investeringer kaldet "Principles for Responsible Investment" (PRI), har mulighed for at henvise til deres årlige redegørelse hertil. Det er der dog stort set ingen i forløbsgruppen, der gør.

Figur 13 viser anvendelsen af et udsnit af de kanaler, hvorigennem virksomhederne kan formidle deres redegørelse for samfundsansvar. Opgørelsen omfatter alle de 131 virksomheder, der for regnskabsåret 2011 oplyser, at de arbejder med samfundsansvar. Som det fremgår, vælger langt de fleste at placere redegørelsen i ledelsesberetningen. For 2011 gjaldt dette for 87 pct. af virksomhederne mod hele 99 pct. i 2010 og 82 pct. i 2009.

15 pct. benytter sig i både 2011 og 2010 af rapportering på virksomhedens hjemmeside mod 17 pct. i 2011, hvilket må siges at være stort set uændret. Lidt flere (8 pct.) end i 2010 (3 pct.) placerer redegørelsen i et bilag til ledelsesberetningen, medens 12 pct. anvender en supplerende beretning til årsrapporten (CSR-rapport). For 2010 gjaldt dette for kun 8 pct. af virksomhederne, men niveauet er stort set uændret i forhold til 2009, hvor 11 pct. benyttede denne mulighed.

Figur 13: Placering af redegørelsen for samfundsansvar.

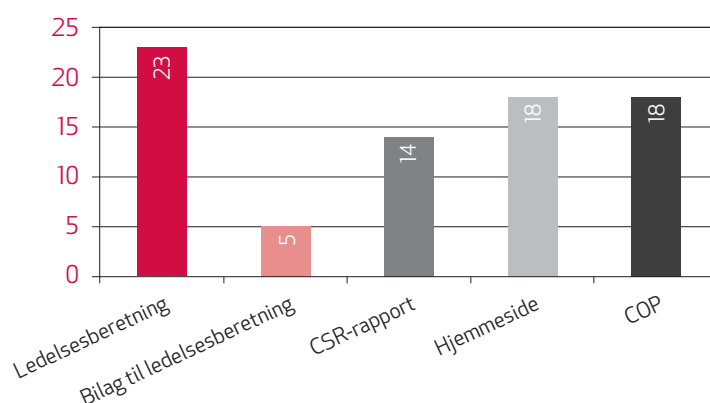

Det er stadig forholdsvis få, der henviser til deres årlige fremskridtsrapport (COP) til FN's Global Compact. Det gjaldt 14 pct. af virksomhederne i 2011, 16 pct. i 2010 og 9 pct. i 2009. Flere virksomheder vælger at placere deres redegørelse for samfundsansvar flere steder.

En gruppe af virksomheder redegør for samfundsansvar via flere kanaler

Det lille fald i anvendelsen af ledelsesberetningen til redegørelsen for samfundsansvar kan måske skyldes, at nogle af virksomhederne dels er begyndt at anvende andre kanaler og dels anvender flere forskellige kanaler til rapporteringen. Her skal det pointeres, at det under alle omstændigheder er vigtigt, at oplysningerne om samfundsansvar forefindes samlet, uanset hvilke kanaler, der anvendes, og uanset om virksomheder vælger at give oplysningerne flere steder. Alligevel kan udviklingen hen mod at anvende flere kanaler ses som et tegn på, at nogle virksomheder lægger stor vægt på rapporteringen af deres indsats for samfundsansvar. Der er dog tale om forholdsvis begrænsede ændringer i valg af rapporteringskanaler i forløbsgruppen.

Figur 14: Virksomheder med flere placeringer (antal = 28 i alt, 2011).

Det bemærkes, at til den lille gruppe på 28 virksomheder, der anvender flere kanaler til deres redegørelse for samfundsansvar, hører samtlige de 18 virksomheder, der rapporterer via COP. 14 ud af i alt 15 virksomheder, der har en egentlig CSR-rapport, befinder sig også i denne gruppe (figur 14). Ifølge CBS kan denne gruppe betegnes som "frontrunners", idet deres rapportering typisk også er forholdsvis omfattende. Der er en del store danske virksomheder, som er kendte for deres rapportering om samfundsansvar, i denne gruppe, men der er også virksomheder, som ikke er kendte i en bredere offentlighed¹³.

Indikatorer er stadig ikke så udbredt – ganske få benytter GRI

Som det var tilfældet for 2010 og 2009, anvender virksomhederne stadig mest en kvalitativ beskrivelse af, hvad der er opnået som følge af deres arbejde med samfundsansvar. I 2011 anvendte 38 pct. af virksomhederne indikatorer for samfundsansvar mod 36 pct. i 2010 og 38 pct. i 2009. Kun ganske få rapporterer i henhold til og anvender GRI indikatorer, men der er dog sket en lille stigning, idet kun 25 pct. (af de, der anvender indikatorer) i 2011 anvendte GRI mod 16 pct. i 2010 og 9 pct. i 2009. (Se tabel 4).

¹³ Neergaard og Rosenmeier (CBS, 2012) side 10.

Tabel 4: Anvendelsen af indikatorer – herunder GRI.

	Nej	Ja
År 2009		
Anvendelse af indikatorer for samfundsansvar (N=115)	62 pct.	38 pct.
Heraf anvender GRI (N=44)	91 pct.	9 pct.
År 2010		
Anvendelse af indikatorer for samfundsansvar (N=104)	64 pct.	36 pct.
Heraf anvender GRI (N=37)	84 pct.	16 pct.
År 2011		
Anvendelse af indikatorer for samfundsansvar (N=96)	62 pct.	38 pct.
Heraf anvender GRI (N=36)	75 pct.	25 pct.

Anvendelse af internationale principper for samfundsansvar

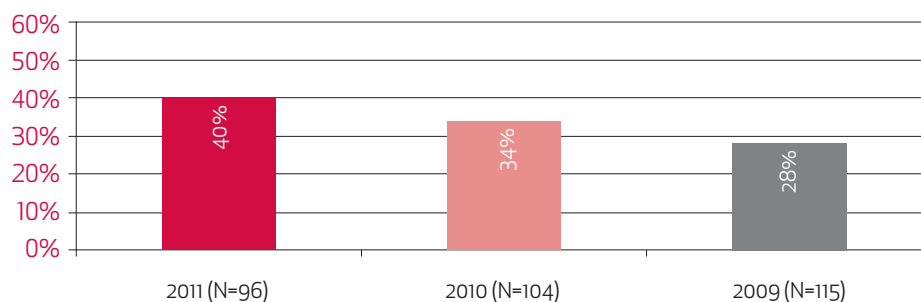
Det er fortsat i 2011 mere almindeligt at anvende andre internationale principper for samfundsansvar, såsom FN's Global Compact eller OECD's retningslinjer for internationale virksomheder som inspiration for virksomhedernes rapportering.

Anvendelsen af sådanne principper til inspiration for rapporteringen om samfundsansvar er dog steget forholdsvis markant siden 2009. I 2011 er det således 40 pct. af virksomhederne, der anvender internationale principper mod 34 pct. i 2010 og 28 pct. i regnskabsåret 2009 (figur 15).

Anvendelsen af internationale principper er steget i forhold til 2010, selvom der ikke er sket nogen stigning i antallet af virksomheder, der rapporterer til FN's Global Compact, og tilslutningen hertil synes at være stagneret. Det er vanskeligt at vurdere, hvorvidt det er sandsynligt, at flere af virksomhederne vil tilslutte sig Global Compact, men udviklingen i - og et stigende fokus på - internationale principper for samfundsansvar i øvrigt vil formentlig føre til, at anvendelsen af sådanne principper vil blive mere udbredt fremover.

Der er således kommet et øget fokus på FN's "Guiding Principles on Business and Human Rights" og på OECD's "Guidelines for Multinational Enterprises", hvori førstnævnte principper nu er integrerede, og som danner grundlag for Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, der blev oprettet i 2012 (med start pr. 1. november 2012).

Figur 15. Anvender internationale principper for samfundsansvar

(fx Global Compact, OECD, PRI og lignende)

Store unoterede selskaber nærmer sig de børsnoteredes niveau

En sammenligning mellem de børsnotede virksomheder og de øvrige store virksomheder, der skal rapportere, viser, at de børsnotede ligesom sidste år klarer sig bedre. Imidlertid viser undersøgelsen også, at de unoterede selskaber haler kraftigt ind på de børsnoteredes niveau (tabel 3).

Blandt de børsnotede virksomheder er der i 2011 76 pct. mod 56 pct. i 2010 og 59 pct. i 2009, der anvender internationale principper for CSR til deres rapportering. Det tilsvarende for de store unoterede virksomheder er steget fra 20 pct. i 2009 til 39 pct. i 2011.

Med hensyn til at redegøre for forventninger til det fremtidige arbejde med samfundsansvar har de unoterede selskaber haft en markant fremgang, idet 46 pct. af disse rapporterede herom i 2011 mod kun 25 pct. i 2009. De børsnoteredes forbedrede sig ikke helt så markant, men ligger dog fortsat på et noget højere niveau, idet 76 pct. redegjorde for forventninger i 2011 mod 71 pct. i 2009.

Når det gælder det kritiske punkt i rapporteringen vedrørende redegørelse for resultaterne af indsatsen, har de unoterede ligeledes forbedret sig markant. 53 pct. af de unoterede virksomheder har resultaterne med i deres redegørelse for samfundsansvar i 2011 mod kun 29 pct. i 2009. Her har de børsnoterede også forbedret sig markant – dog skete den største forbedring mellem første og andet år med rapporteringskravet, og andelen der redegør for resultater, er kun steget fra 81 pct. i 2010 til 88 pct. i 2011.

Tabel 3: Anvendelse internationale principper samt redegørelse for forventninger og resultater. (Børsnoterede vs. unoterede).

	Børsnoterede			Unoterede		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
Anvender internationale principper for CSR i rapporteringen	76 pct.	56 pct.	59 pct.	39 pct.	30 pct.	20 pct.
Redegør for forventninger til arbejdet fremover	76 pct.	69 pct.	71 pct.	46 pct.	40 pct.	25 pct.
Redegør for hvad der er opnået (resultater)	88 pct.	81 pct.	65 pct.	53 pct.	43 pct.	29 pct.

N=96 (2011), N=104 (2010), N=115 (2009).

Revisors udtalelse om ledelsesberetningen

Efter regnskabsåret 2009 understregede den daværende Erhvervs- og Selskabsstyrelse (nu Erhvervsstyrelsen), at revisor skal påtale fejl og mangler i virksomhedernes redegørelse om samfundsansvar i sin udtalelse om ledelsesberetningen.

Revisors udtalelse om ledelsesberetningen omfatter ledelsens redegørelse for samfundsansvar, og er en integreret del af revisors samlede udtalelse om ledelsesberetningen, uanset hvilken offentliggørelsesform virksomheden vælger. Det fremgår af bekendtgørelse om godkendte revisors erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen), at revisors udtalelse bl.a. skal omfatte en beskrivelse af væsentlige fejl og mangler i den af ledelsen udarbejdede ledelsesberetning, som han eller hun bliver opmærksom på. Af vejledningen til erklæringsbekendtgørelsen fremgår bl.a.: "Mangler kan bestå i, at der mangler en eller flere oplysninger, som lovgivningen kræver, der skal gives i ledelsesberetningen... Fejl kan bestå i, at de lovkrævede oplysninger til ledelsesberetningen ikke er opfyldt på korrekt vis. Konstateringen af eventuelle fejl og mangler sker på baggrund af en gennemlæsning af ledelsesberetningen. Det forudsættes, at revisor har kendskab til det regelgrundlag, der regulerer ledelsesberetningen, f.eks. kravene hertil i årsregnskabsloven..."

I forhold til dette års undersøgelse burde revisor således i de 4 tilfælde (3 pct. af årsrapporterne), hvor virksomhederne ikke oplyser om samfundsansvar i ledelsesberetningen overhovedet (herunder undlader at oplyse, hvis virksomheden ikke har en politik) have påtalt dette.

Ligeledes burde revisor for de virksomheder, der har givet visse oplysninger om samfundsansvar, men ikke har oplyst om alle tre dimensioner i lovkravet (dvs. politikker, handlinger og resultater) have påtalt dette. Virksomheder, der har politikker for samfundsansvar, skal redegøre for alle tre dimensioner, og revisor skal komme med en udtalelse, såfremt dette ikke er sket. På trods af indskærpelsen af revisors pligt til at omtale sådanne forhold i sin udtalelse er der heller ikke for regnskabsåret 2011 fundet et eneste eksempel på, at revisor påtaler de tilfælde, hvor virksomhedens redegørelse for samfundsansvar er mangelfuld. Med andre ord er der en række eksempler på, at revisor ikke lever op til lovens krav i sin udtalelse¹⁴

¹⁴ Det skal fremhæves, at ledelsesberetningen fra det regnskabsår, der begyndte 1. september 2008 eller senere, ikke længere skal revideres, men revisor skal i stedet afgive en udtalelse. Tilsvarende har virksomhederne fra det regnskabsår, der startede 1. januar 2009 eller senere, skullet give en redegørelse om samfundsansvar. Der kan derfor have været en vis usikkerhed om det præcise omfang af såvel virksomhedernes oplysningspligt som revisors erklæringspligt.

Lov om redegørelse for samfundsansvar

Den 16. december 2008 vedtog Folketinget "Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven (Redegørelse for samfundsansvar i større virksomheder)". Loven trådte i kraft den 1. januar 2009 og har virkning for det regnskabsår, der begynder den 1. januar 2009 eller senere. Lovændringen betyder, at større virksomheder skal redegøre for deres arbejde med samfundsansvar i deres årsrapport. Formålet er at inspirere virksomheder til at forholde sig aktivt til samfundsansvar og kommunikere dette til omverdenen. Dette skal være med til at styrke dansk erhvervsliv i den internationale konkurrence.

Loven omfatter store virksomheder i regnskabsklasse C samt børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber i regnskabsklasse D. Store virksomheder i regnskabsklasse C er virksomheder, som overskrider mindst to af nedenstående tre størrelsesgrænser:

- En balancesum på 143 mio. kr.
- En nettoomsætning på 286 mio. kr.
- Et gennemsnit antal heltidsbeskæftigede på 250.

Datterselskaber er fritaget fra at oplyse om samfundsansvar, hvis moderselskabet oplyser om samfundsansvar for hele koncernen.

Samme oplysningskrav gælder for institutionelle investorer, investeringsforeninger og børsnoterede finansielle virksomheder i øvrigt (pengeinstitutter og forsikringsselskaber m.v.), som ikke er omfattet af årsregnskabsloven. Oplysningskravet for disse virksomheder fastsættes af Finanstilsynet i bekendtgørelser.

Redegørelsens indhold

Har virksomheden politikker for samfundsansvar, skal redegørelsen indeholde oplysninger om følgende:

- Virksomhedens politikker for samfundsansvar, herunder eventuelle standarder, retningslinjer eller principper for samfundsansvar, som virksomheden anvender.
- Hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfundsansvar til handling, herunder eventuelle systemer eller procedurer herfor.
- Virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret, samt virksomhedens eventuelle forventninger til arbejdet fremover.

Hvis virksomheden ikke har formuleret politikker for samfundsansvar, skal dette oplyses.

Redegørelsens placering og offentliggørelsesmåde

Redegørelsen for samfundsansvar hører til ledelsesberetningen, men kan offentliggøres på følgende måder:

- Redegørelsen offentliggøres i selve ledelsesberetningen.
- Redegørelsen offentliggøres som et bilag til ledelsesberetningen med en klar henvisning dertil i ledelsesberetningen.
- Redegørelsen offentliggøres på virksomhedens hjemmeside med en klar henvisning dertil i ledelsesberetningen.
- Redegørelsen offentliggøres i form af en FN Global Compact fremskridtsrapport (COP) eller rapportering til PRI med en klar henvisning dertil i ledelsesberetningen.
- Redegørelsen offentliggøres i en supplerende beretning til årsrapporten med en klar henvisning dertil i ledelsesberetningen.

Angående sidstnævnte punkt kan virksomheder, som i forvejen udarbejder en selvstændig rapport om deres arbejde med samfundsansvar, benytte denne som en supplerende beretning til årsrapporten eller offentliggøre den på virksomhedens hjemmeside. Det forudsætter dog, at rapporten opfylder ovennævnte krav til redegørelsen. Benytter virksomheden muligheden for at henvisne til en evt. COP til FN's Global Compact eller en rapportering til PRI giver det samtidig mulighed for at afvige bestemmelserne i § 99 a om offentliggørelse i et vist omfang, idet form, indhold og publicering i så fald skal følge bestemmelserne for disse rapporteringsformer. Både en COP til Global Compact og rapportering til PRI kan eksempelvis være på engelsk, hvorimod rapportering i henhold til årsregnskabsloven i øvrigt skal foreligge på dansk. Selvom der er mulighed for at placere oplysningerne om samfundsansvar i andre dokumenter m.v. end årsrapporten, skal disse dokumenter m.v. være tilgængelige for regnskabsbrugere på samme tidspunkt som årsrapporten.

Redegørelsens udtalelse fra revisor

Revisors udtalelse om redegørelsen for samfundsansvar er en integreret del af revisors samlede udtalelse om ledelsesberetningen, uanset hvilken offentliggørelsesform virksomheden vælger.

Når virksomheden har valgt at offentliggøre den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar på virksomhedens hjemmeside, påhviler der revisor nogle særlige pligter jf. §§ 16 og 17 i BEK nr. 761 af 20/07/2009 om offentliggørelse af redegørelse for virksomhedsledelse og redegørelse for samfundsansvar på virksomhedens hjemmeside mv. Revisor skal således påse at:

- Ledelsesberetningen indeholder oplysning om, at virksomheden har valgt at offentliggøre redegørelsen på virksomhedens hjemmeside, inklusive henvisning til URL-adressen, hvor redegørelsen er offentliggjort.
- Redegørelsen for samfundsansvar offentliggøres under betegnelsen "Lovpligtig redegørelse for samfundsansvar, jf. årsregnskabslovens § 99 a" samt indeholder oplysning om, at denne udgør en bestanddel af ledelsesberetningen i virksomhedens årsrapport, og at regnskabsperioden for den pågældende årsrapport er angivet.

Såfremt virksomheden vælger at henvise til en FN Global Compact eller PRI fremskridtsrapport, skal revisor tillige påse, at virksomheden opfylder betingelsen for at anvende denne undtagelse, herunder at:

- Der er udarbejdet en offentlig tilgængelig fremskridtsrapport for den pågældende regnskabsperiode samt at;
- Ledelsesberetningen indeholder korrekt oplysning om, hvor den pågældende rapport er offentlig tilgængelig.

BILAG 2 ATPs vurdering af redegørelse om samfundsansvar

(Udarbejdet af Head of ESG Ole Buhl, ATP).

Erhvervsstyrelsen har bedt ATP svare på tre generelle spørgsmål vedrørende investors syn på selskabernes lovpligtige redegørelser for samfundsansvar.

Selskaberne er ved udarbejdelsen af redegørelsen i en situation, hvor de skal balancere flere hensyn og interesser. I det følgende lægges der udelukkende vægt på, hvad ATP som investor vil efterspørge i forbindelse med den lovpligtige redegørelse om samfundsansvar.

ATP's svar på spørgsmålene kan ses i naturlig forlængelse af, at ATP i såvel 2010 som 2011 har foretaget en vurdering af 20 udvalgte selskaber med henblik på at vurdere udviklingen i kvaliteten af selskabernes lovpligtige redegørelser for samfundsansvar.

Hvad er nytten af virksomhedernes redegørelse for samfundsansvar (i forhold til at foretage investeringer i en given virksomhed)?

ATP mener, at fokus på samfundsansvar i forbindelse med investeringer kan beskytte og forøge afkastet af ATP's investeringer. Investeringer i et selskab med en forretningsfokuseret tilgang til samfundsansvar udgør en mulighed for at øge værdien af ATP's investeringer. Selskabers manglende fokus på samfundsansvar – herunder særligt de grundlæggende principper og normer, der kan udledes af internationale konventioner mv. – udgør en risiko, der truer værdien af ATP's investeringer.

Selskabers rapportering om samfundsansvar er en af de kilder, som ATP anvender til at vurdere et selskabs arbejde med samfundsansvar.

Det er ATP's overordnede vurdering, at det i praksis ikke er muligt at udvikle en detaljeret rapporteringsmodel, der passer til alle selskaber på tværs af eksempelvis branche, størrelse og tilgang til arbejdet med samfundsansvar.

På den baggrund mener ATP, at forhold såsom fleksibilitet og enkelhed er centrale ved udformningen af en generel rapporteringsmodel for selskabers rapportering om samfundsansvar.

På netop disse punkter må den danske model for selskabers lovpligtige redegørelser for samfundsansvar siges at være ganske vellykket.

Hvad lægger regnskabsbrugere særligt vægt på at få oplyst, når de skal vurdere om en investering i en virksomhed vil være samfundsansvarlig?

Med udgangspunkt i ideen om forretningsdrevet samfundsansvar, lægger ATP vægt på at der rapporteres om de forhold, som selskabet selv vurderer som særligt relevante for dem.

Fælles på tværs af selskabernes forskellige udfordringer og prioriteringer finder ATP beskrivelsen af den organisatoriske forankring af såvel politikkerne som de underliggende principper og procedurer central som et bidrag til vurderingen af selskabets arbejde med samfundsansvar.

Hvor vurderer regnskabsbrugerne det største udviklingspotentiale er for virksomhederne?

Som det også er fremgået af ATP's tidligere konkrete vurderinger af 20 selskabers redegørelser for samfundsansvar er der ikke overraskende en betydelig variation i, hvordan de af lovgivningen omfattede selskaber har valgt at udarbejde redegørelsen.

For en betydelig gruppe af selskaberne vil der derfor være et naturligt, konkret udviklingspotentiale ved at studere og lære af andre selskabers redegørelser på området.

ATP finder ikke, at det største udviklingspotentiale for selskabernes redegørelser om samfundsansvar generelt er at tilføje flere informationer og øge omfanget af redegørelsen.

En særligt kvalitet for ATP ved den danske generelle rapporteringsmodel er netop, at regnskabsbrugeren her kan få et resume eller overblik over selskabets arbejde. Eventuel dybere og mere udførelig rapportering om særlige forhold vedrørende selskabets samfundsansvar kan fra ATP's perspektiv med fordel ske udenfor redegørelsen om samfundsansvar.

Endelig er det vigtig at betone, at ATP ser det største generelle udviklingspotentiale ved introduktionen af redegørelser for selskabers samfundsansvar derved, at det har- og gerne fortsat kan understøtte en intern dialog i selskaberne om, hvordan samfundsansvar kan integreres i såvel selskabets drift som udvikling.

Samfundsansvar og Rapportering i Danmark
Effekten af 3. år med rapporteringskrav i årsregnskabsloven

Udgivet af Erhvervsstyrelsen marts 2013.

PDF-versionen findes på www.samfundsansvar.dk

Rapporten er udarbejdet af Erhvervsstyrelsen på baggrund af en undersøgelse udført af Copenhagen Business School:

Peter Neergaard og Louise Rosenmeier, "Kommunikation af samfundsansvar: Kvantitativt studie af virksomheders efterlevelse af årsregnskabslovens § 99 a og deres generelle regnskabspraksis for regnskabsåret 2011". (Copenhagen Business School, 12. november 2012).

For yderligere information kontakt:

Erhvervsstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé
2100 København Ø
Tlf.: 35 29 10 00

